

VANA NAISE LUGU

Psühholoogiline romaan

Hallie Ephron

Hallie Ephron
There Was an Old Woman
2013

*Raamatu eesti keeles kirjastamise õigus kuulub eranditult kirjastusele ERSEN.
Selle raamatu reprodutseerimine, tõlkimine ja levitamine ilma valdaja loata on õigus-
vastane ja seadusega karistatav.*

Käesolev raamat on ilukirjandusteos. Tegelasujud, sündmused ja dialoogid on autori välja mõeldud ega pärine reaalsest elust. Igasugune sarnasus nii elavate kui ka surnud isikutega või sündmustega on täiesti juhuslik.

Kaane kujundanud Reet Helm
Toimetanud Marje Mändsalu
Korrektor Inna Viires

Copyright © 2013 by Hallie Ephron. By arrangement with the Author.
All rights reserved.
© 2017 Kirjastus ERSEN

B12338217
ISBN 978-9949-82-157-0

Kõik kirjastuse ERSEN raamatud ja e-raamatud on saadaval veebipoest
www.ersen.ee

Jerryle, kelle armastus vanade asjade vastu mind inspireerib

Esimene peatükk

Mina Yetner istus oma elutoas ja uuris Daily Newsist surmakuulutusi. Ta luges läbi tervelt kaks tulpa, enne kui leidis kellegi, kes oli vanem kui tema. Mina puhus oma tee peale, rüüpas lonksukese ja sättis end oma mugavasse tugitooli. Järgmises tulbas leidis ta võõraste kadunukeste vahelt Angela Quintanilla, naabri, kes elas mõni kvartal eemal.

Paistis, et Angela oli surnud kaks päeva tagasi kõigest seitsmekümne kolme aastasena. Pärast „vaprat lahingut”. Arvatavasti kopsuvähk. Kui Mina viimati Angelaga kiriku parklas kokku juhtus, oli naine sigaretti pahvinud, ise nii kontkõhn ja tudisev, et oli lausa ime, et ta oma nahast välja ei vabisenud.

Mina naaldus ettepoole, võttis diivanilaua sahtlist pastaka ja spiraalköites märkmiku, mille oli aastaid tagasi samal tänaval asuvast Sparklesi segakaupade poest ostnud. Nädal pärast Henry surma oli ta hakanud kirja panema juba lahkunud tuttavate nimesid, alustades oma vanaemast, kes oli esimene surnud isik, keda Mina teadis. Nüüd oli juba neli märkmiku lehekülge täis. Enamik nimesid tõi meelde mõne mälestuse. Mõne näo. Vahel ka hääle. Vahel jälle mitte midagi – need viisid teda iseäranis rööpast välja. Unustamine ja unustusse vajumine hirmutasid Minat vaata et rohkemgi kui surm.

Minale mõjusid nimekirjad, isegi sellised, rahustavalt. Viimasel ajal ei suutnud ta ilma nendeta elada. Mõnel hommikul võttis ta kätte hambaharja, et hambaid pesta, ja märkas siis, et see on juba märg. Ta hoidis oma Lipitori tablette väikeses plastist tabletikarbis, kus iga nädalapäeva jaoks oli eraldi lahter, kuigi vahel pidi ta ajalehest järele vaatama, mis päev parasjagu on.

Nüüd alustas ta märkmikus uut lehekülge. Ta kirjutas ülaserwa numbri 151, Angela nime ja kuupäeva ning avas siis sahtli, et märkmik uuesti sinna pista. Seal, sahtlipõhjas lebasid ta õe Annabelle'i prillid. Mina võttis need kätte. Kitsad valged plastraamid olid 1960ndatel, kui Annabelle otsustas, et vajab uut ilmet, näinud välja nii avangardistlikud. Tõenäoliselt oli aeg – taevake, tegelikult oli õige aeg ammu möödas – need minema visata, koos Annabelle'i pikkade öösärkidega, lillelisest puuvillast ja kenade pitskaelustega rõivatükkidega, mida õel oli kombeks Nordstromi kataloogist tellida. Mina eelistas lühikesi öösärke, mis ei takerdunud jalgade ümber, kui ta magades külge keeras.

Kummaline, milliseid asju inimene suutis minema visata ja milliseid ei suutnud. Mina oli alles hoidnud Henry New York Yankeesi nokkmütsi, selle, mida mees oli kandnud 1956. aasta maailma karikasarja viiendal mängul, kui Don Larsen tegi Yankee staadionil suurepärase mängu, ja ometi polnud Mina üldse pesapalli fänn.

Ja siis olid asjad, mille puhul polnud teist valikut, kui neid endaga kaasas kanda. Ta puudutas oma näopoolt, kompis armi, seda kõrgemat ja tuima kohta, mis algas põsesarnast ning kulges mööda kaela külge alla, üle abaluu seljanõgususeni välja.

Mina pistis Annabelle'i prillid koos oma kadunukeste kataloogiga tagasi sahtlisse. Ta võttis oma kepi ja tõusis ettevaatlikult. Uuesti kukkuda oli viimane asi, mida tal vaja oli. Tal oli juba üks titaanist puusaliiges ja tal polnud vähimatki kavatsust tervet paari muretseda. Ta teadis liiga paljusid inimesi, kes läksid haiglasse nõndanimetatud rutiinsele protseduurile ja väljusid sealt surnuna.

Ta viis oma tee välja kitsale varikatusega verandale, mis kulges piki majatagust. Pärast jäist ja rusuvat talve ning vesist kevadet oli lõpuks ometi küllalt soe ja kuiv, et väljas istuda. Mina väljavahetamata puus valutas ja vana verandakiik kriiksus sobivalt kaasa, kui Mina end oma õmmeldud lillelistele puuvillastele patjadele sättis. Ta võttis prillid eest, et ninaselga masseerida, ja maailm tema ümber tõmbus häguseks. Ilma prillideta oli Mina peaaegu pime, aga oli salamisi kergendust tundnud, kui arst ütles, et ta on liiga lühinägelik selle laserkirurgia jaoks, millest kõik räägivad.

„Oh, kuss nüüd,“ ütles ta, kui Vandel teisel pool õhutusust kaeblikult näugus. „Sa ju tead, et sinul pole lubatud välja tulla.“

Naine pani prillid uuesti ette ning veranda ja selle taga laiuv lodu olid nagu naksti jälle selgelt näha. Mina kiigutas end tasakesi, nautis Higgs Pointilt üle East Riveri ja Long Islandi väina Manhattani siluutile avanevat vaadet. Väikese tüdrukuna oli ta siitsamast, selle maja tagant, kus oli kogu oma elu elanud, jälginud, kuidas Manhattani pilvelõhkujad üksteise järel kerkisid. Kui Chrysler Building oma nõelja nina taevasse suskas, oli ta kujutlenud, et tema magamistuba asub torni kiiskava täära kõige ülemisel korrusel. Siis kerkis Empire State Building, kõrgem ja ilma igasuguse tiluliluta selle tipus. See, kui Mina, ise ikka veel (nagu ema talle alatasa meelde tuletas) vallaline ja otse koolist tulnud, seal oma esimese töökoha sai, oli ühe unistuse täitumine.

Mina mäletas, et ta kandis sirgelõikelist plisseerlõhikuga seelikut, peplumjakki, säravvalget kraega pluusi ning laiaäärelist, eest ja tagant allapoole painutatud servaga naiste viltkübarat, millest Mina meelest piisas, et anda talle täpipealt Ingrid Bergmani väljanägemine. Noil päevil muust ei räägitudki kui filmidest, sõjast ja kohtadest, kust odavat alkoholi leida.

Kaks aastat hiljem sai unistusest õudusunenägu. Veel aastaid hiljem töid lennukimootori mõirged selle mälestuse talle jõuliselt uuesti meelde, aga ometi oli ta siin elanud ja jäi ka siia, täpselt LaGuardia

lennuvälja lennurajale. Alles pärast pikki päevi täis veel pelutavamat 11. septembri sündmustele järgnenud vaikust olid üksteise järel lendu tõusvate lennukite helilained rahustavalt mõjuma hakanud. *Kõik on hästi, kõik on hästi, kõik on hästi.*

Ent see heli, mida ta praegu kuulis, see kiunumiseks muutuv surin oli liiga kile, et olla lennuk. Arvatavasti Frank Cutler, üle tee naaber. Paigaldab marmorist tööpindasid või mullivanni. Üritab oma elamist pealtnäha üles vuntsida või... kuidas seda tänapäeval nimetataksegi? Sitast saia teha.

Vähemalt ei sobra mees praegu Mina prügis ega harjuta jälle oma golfilööke. Viimati, kui Mina südamest palus, et mees lõpetaks tema lodu kasutamise oma isikliku golfirajana, oli too vaid irvitanud, nagu oleks Mina mõne iseäranis hea nalja visanud.

„Sinu lodu?” oli ta küsinud. Ja endamisi pomisedes lisas siis veel midagi. Kui Mina viisakalt palus, et mees öeldut kordaks, oli too käskinud tal oma kuuldeaparaadi valjema peale keerata. *Ha-ha-haa.* Mina silmanägemine võis küll kaduma hakata, aga kõrvakuulmine oli tal sama terav kui ennegi.

Surin muutus valjemaks. Võib-olla kasutas mees lintsaagi. Kui ta kord teisele korrusele ärkliakende lisamiseni jõuab, leiab ta ehk selle esihamba, mille Mina oli kaotanud, kui ta põõningukambris Linda McGilveryga mängis, kui nad viieaastased olid. Lindaga, kes oli olnud paks ja sugugi mitte nutikas, aga see-eest tohutult armas ning kes vist oma nelikümmend aastat tagasi leukeemiasse suri. Minale tundus endiselt võimatu, et ta mäletab nii selgesti midagi, mis oli juhtunud nii kaua aega tagasi. Salakaval haigus. Mina oli Linda pulmas pruutneitsiks. Jube kleit...

Heli muutus kiunuvaks ja omandas rütmilise tooni, rebides Mina roosa siidi pehmest embusest lahti. See oli sireen, mitte saag. Ja see valjenes üha, kuni Mina mõistis, et see peab kostma otse tema kodukandist. Tema tänavalt.

Kui Mina verandalt minema ja mööda sissesõiduteed ruttas, heli vaibus. Kõrvalmaja ees seisis kiirabiauto, tuled tumma majaka kombel vilkumas. Tolles majas elas Sandra Ferrante, kes oli olnud üksi viimased kümme aastat pärast seda, kui ta tütreid välja kolisid. Kiirabiautost hüppas välja kaks tumedas riides kiirabiarsti, kes tõttasid üle muru, mida polnud kuude kaupa niidetud, ning trügisid mööda põõsastest, mis ulatusid lagunevate vihmaveetorudeni ja peaaegu varjutasid välisukse.

Kolmas kiirabiarst – tumedas riides mees, kes noogutas Minale – avas kiirabiauto tagauksed, tõstis välja kandraami ja veeretas selle maja juurde. Kas tol vaesel naisel oli lõpuks õnnestunud end ära tappa? Sest niimoodi purjutamine tähendab raudkindlalt aeglast enesetappu.

Mina seisis, käsi kõril, ja ootas. Meenutas kiirabi, mis oli Henry jaoks liiga hilja saabunud. Tundus võimatu, et see juhtus kolmkümmend aastat tagasi. Henry oli surnud une pealt. Selleks ajaks, kui Mina märkas, et midagi on valesti, oli mees juba jääkül. Sellegipoolest helistas Mina palavikuliselt kiirabisse, just nagu oleks saabunud meedikud võinud tema abikaasa taaskäivitada nagu autoaku. Massiivne kopsuemboolia, ütlesid arstid hiljem. Isegi kui see oleks haiglas välja lõõnud, ütlesid nad, poleks Henry elama jäänud. Need sõnad pidid Mina enesetunnet parandama.

Lõpuks kärutati Sandra Ferrante välja. Talle oli kollane tekk peale laotatud. Mina avastas end lähemale nihkuvat, püüdis pealt kuulata. Kas naabrinaine on elus? Teadvusel?

Sandra kergitas pead ja vaatas otse Mina poole. Ta tõstis käe ja viipas Minat lähemale. Palus kiirabiarstidel oodata, kuni naine nende juurde jõuab.

Lähedalt nägi Mina, et naabri vesised silmavalged olid kollaka varjundiga, ning tundis sigaretisuitsuga segunevat higi- ja uriinilehka.

„Palun helista Gingerile,“ ütles Sandra.